

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської і новогрецької філології та перекладу

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Олена ЗАЛЄСНОВА*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

«Еволюція та становлення баскської мови»

Студентки групи МЛі01-21

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.051 Романські мови і літератури
(переклад включно), перша – іспанська

Освітня програма Іспанська мова і література,

друга іноземна мова, переклад

Кожура Анна Володимирівна

Науковий керівник:

Любов Іванівна Бобчинець

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ 2024

Анотація

Головним завданням курсової було дослідити баскську мову. Те, як мова еволюціонувала та яке становлення займає зараз у світі. Протягом роботи було визначено та розглянуто історію баскської мови, її походження, чи має якісь схожості з латинською та іспанською мовами. Також розкрито тему про утворення мови. А точніше, розглянуті теорії лінгвістів та моя власна точка зору, яка аргументована різними фактами з лінгвістики та історії. Також було досліджено словники та порівняно баскську мову з латинською, іспанською та французькою. І окрему увагу було приділено дослідженню. А саме, чи стане баскська мова популярною у світі.

Ключові слова: баскська мова, баски, лінгвістичні особливості, ергативна мовна структура.

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД БАСКСЬКОЇ МОВИ.....	6
1.1 Походження баскської мови.....	6
1.2 Ключові моменти в історії баскської мови.....	9
1.3 Лінгвістичні особливості баскської мови.....	14
РОЗДІЛ 2. ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ БАСКСЬКОЇ МОВИ.....	19
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ БАСКСЬКОЇ МОВИ.....	25
3.1 Вплив на сучасну лінгвістику.....	27
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ВСТУП

Давність і походження баскської мови: археологічні та лінгвістичні докази стосовно походження басків та їхньої мови, міграційні гіпотези, археологічні знахідки та генетичні дослідження. Розвиток мови протягом історії. Етапи становлення та еволюції баскської мови від доіндоєвропейських часів до сучасності, вплив зовнішніх факторів (зокрема інших мов та культур), роль писемності та друкарства. Які має особливості баскська мова. Вплив інших культур та мов. Роль баскської мови в сучасному світі. Майбутнє баскської мови: виклики та перспективи збереження та розвитку мови в умовах сучасного світу, динаміка використання мови в різних сферах життя.

Мета мого дослідження це довести, що баскська мова стане впливовою мовою у світі в той час, як інші мови просто вимирають. Я досліджу походження цієї ізольованої мови, як вона розвивалась, яких впливів зазнала та яке значення має зараз у світі.

Об'єкт дослідження- баскська мова, арабська, іспанська, латинська та французька мови.

Предмет дослідження – гіпотези походження баскської мови та фактори, які вплинули та впливають на розвиток.

До **методів дослідження** входять аналіз джерел, баскських книжок, аналіз словників для порівняння з іншими мовами та аналіз гіпотез про походження мови басків.

Тема має велику **актуальність** з декількох причин:

- 1) Культурна спадщина та ідентичність
- 2) Мовна різноманітність
- 3) Мовне різноманіття в сучасному світі

Структура роботи. Робота має складову з трьох розділів з висновками до кожного з них, . списків використаних джерел та . додатків, обсяг .

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД БАСКСЬКОЇ МОВИ

1.1. Походження баскської мови.

Історія баскської мови (також відомої як єускара) є однією з найбільш загадкових у світовій лінгвістиці. Ця мова належить до ізольованої мовної групи, тобто не має явних родичів серед інших мов. Дослідники роблять припущення щодо її походження, але немає однозначної теорії.

Я зібрала декілька ключових моментів в історії баскської мови:

1. Давність: Баскська мова вважається однією з найстаріших мов у Європі. Вона існує щонайменше з доіспанських часів, можливо, навіть з доіндоєвропейського періоду.
2. Римська імперія: Під час римської імперії на території, де проживають баски, існували кілька місцевих держав, але римляни не змогли повністю підкорити цей народ. Це може пояснювати, чому баскська мова не змішалася з латинською, як це сталося з іншими мовами, що зустрічалися з римською культурою.
3. Середньовіччя: У середньовіччі баскська мова почала зазнавати впливу латинської та готської мов. Багато слів баскської мови походять з цих мов, що свідчить про контакт з іншими народами.
4. Французька та Іспанська імперії: Під час епохи розквіту французької та іспанської імперій баски знову зазнали впливу інших мов. Але навіть у цей період баскська мова зберігала свою ідентичність та унікальність.

5. Сучасність: У сучасний період баскська мова зберігається як символ національної та культурної ідентичності басків. Хоча її вплив на рівні широкого використання може бути обмеженим, все ж її вивчення та підтримка важливі для збереження культурної різноманітності регіону.

Це лише загальний огляд історії баскської мови. Багато питань, пов'язаних з її походженням та розвитком, залишаються предметом обговорення серед лінгвістів та істориків. І я вирішила це дослідити.

Баскська мова виникла в регіоні, відомому як Баскська країна, який знаходиться на північному заході Піренейського півострова, на території сучасної Іспанії та Франції. Деякі ранні тексти баскської, такі як Глоси Еміліаненсес з 10 століття, допомагають зрозуміти структуру та словниковий запас мови. Однак баскська не стала літературною мовою аж до пізніших часів. У XVI столітті були здійснені спроби стандартизації баскської мови, особливо для релігійних та освітніх цілей. Це призвело до публікації перших граматики та словників баскської мови. Під час франкістського режиму в Іспанії (1939-1975) баскська культура, включаючи мову, стикалася з пригніченням. Говорити та вчити баскську було заборонено в багатьох контекстах. Однак цей період також спостерігав відновлення баскської ідентичності та активізму, що призвело до відродження мови в наступні десятиліття. Сьогодні баскська має офіційне визнання в Баскській автономній області та Наваррі в Іспанії, а також у Французькому Баскії. Зусилля з просування мови через освітні програми, медіа та культурні заходи сприяли її подальшому використанню та життєздатності.

Походження баскської мови залишається однією з найбільших загадок лінгвістики. Баскська мова є ізольованою мовою, тобто вона не належить до жодного з великих мовних родин, таких як індоєвропейська, уральська чи алтайська. Вона єдиний залишився представник баскської мовної родини і не

має споріднених мов. Точне походження баскської мови є предметом активних дебатів серед лінгвістів, існує декілька гіпотез, але жодна з них не має однозначного наукового підтвердження. Я дослідила, що існує 4 найбільш відомих гіпотез щодо цього.

1. Стародавнє місце розташування.

Існує гіпотеза про те, що басків колись мешкали в широкій території, що охоплювала північну Іспанію та південну Францію, і їхні мови вижили там, де інші мови зникли через дії інших народів. Археологічні розкопки в різних частинах Баскії виявили стародавні населені пункти, фортеці, могильники та обрядові споруди, що свідчать про те, що ці території були заселені ще до приходу римлян. Деякі з цих місць можуть бути пов'язані з давніми басками або іншими попередніми культурами, які мешкали на цих землях.

2. Перед-індоєвропейське походження.

Деякі лінгвісти вважають, що баскська мова може мати своє коріння в доіндоєвропейських мовах, але ця теорія залишається спірною.

3. Континуум глеків.

Існує теорія, що баскська мова могла виникнути внаслідок міграції древніх глеків, які заселяли території сучасного Кавказу. Кавказський регіон був місцем раннього розселення людей, і міграція вздовж гірських шляхів може бути можливим шляхом поширення мови та культури.

4. Міграційна гіпотеза.

Деякі дослідники вважають, що баски можуть бути нащадками давніх мігрантів з Африки або Північної Європи, але ця теорія також залишається спірною. Деякі генетичні дослідження показали деяку генетичну спорідненість між басками та

деякими народами з Північної Європи або Африки. Це може вказувати на можливість спільного походження або міграційних шляхів.

Я схильна до Міграційної гіпотез через те, що баскська мова немає схожості з латинською. Вони належать до зовсім інших мовних родин. Вважаю, що коріння баскської мови походить з Африки. А саме, від арабів. Звичайно, баскська, як і інші незалежні мови зазнали певних змін, через вплив сусідніх регіонів.

1.2. Ключові моменти в історії баскської мови.

Ключові моменти в історії баскської мови можна поділити на декілька етапів, які відображають її еволюцію та становлення:

- Попередньобаскський період (до VII століття).

У цей період розвивалися ранні форми баскської мови, що єднали населення регіону. Деякі дослідники вважають, що баскська мова може мати коріння в доіндоєвропейських мовах.

Мовні початки: У цей період відбувалися формування ранніх форм баскської мови. Хоча точні походження баскської мови залишаються предметом дискусій, багато лінгвістів вважають її залишки праєвропейською мовою.

Культурний контекст: Баскський народ мешкав у регіоні, який сьогодні відомий як Країна Басків, розташованому на території сучасної Іспанії та Франції. Вони жили в гірських та вологих місцевостях, де займалися пастушеством, рибальством та землеробством.

Міфологія та обряди: Міфологія басків має глибокі коріння, які сягають до попередньобаскського періоду. Багато міфів та легенд, а також обряди, пов'язані

з природою та поклонінням різним божествам, були важливою частиною життя басків.

Археологічні знахідки: Різноманітні археологічні знахідки, такі як печерні малюнки, кам'яні монументи та інструменти, допомагають реконструювати життя та культуру попередньобаскського періоду.

-Давньобаскський період (VII-X століття).

Починаючи з середини VII століття, почали з'являтися перші писемні пам'ятки на баскській мові. Це створило основу для подальшого розвитку літературної та писемної традиції. Поява писемних пам'яток: У VII столітті починають з'являтися перші писемні джерела на баскській мові. Це важливий крок у розвитку літературної та писемної традиції басків, що дозволяє зберегти історію та культуру народу.

Лінгвістичні зміни: У цей період баскська мова починає розвиватися та стабілізуватися як окрема мова зі своїми унікальними граматичними та фонетичними особливостями. Поява писемних текстів дозволяє детальніше вивчати лексикон та синтаксис мови.

Культурний розвиток: В цей період басків ведуть активне сільськогосподарське та ремісниче господарство, розвиваються ремесла, торгівля та культурні зв'язки з сусідніми народами.

Взаємодія з іншими культурами: Баскський народ вступає в контакт з іншими цивілізаціями, такими як римляни, франки, араби. Це призводить до обміну культурними та лінгвістичними впливами.

Легенди та міфологія: У давньобаскському періоді продовжує розвиватися баскська міфологія та легенди, які відображають вірування та цінності народу.

- Середньовіччя (XI-XV століття).

У середньовіччі баски зазнавали впливу інших культур та мов, зокрема латинської, арабської, французької та кастильської. Це призвело до запозичення слів та фраз з цих мов, що вплинуло на лексикон та граматику баскської мови. Мене цей період дуже зацікавив тому що він мав великий вплив на розвиток мови. Попрацювавши зі словниками я знайшла приклади запозичень з інших мов.

1. Латинська мова:

- "eskola" (школа) - запозичене з латинської "schola".
- "bisita" (візит) - від латинського "visita".
- "abentura" (пригода) - від латинського "adventura".

2. Арабська мова:

- "azukar" (цукор) - від арабського "as-sukkar".
- "alkahola" (алкоголь) - від арабського "al-kuḥl".
- "harra" (гарем) - запозичене з арабської "ḥaram".

3. Французька мова:

- "abentura" (пригода) - запозичене з французької "aventure".
- "kafé" (кава) - від французького "café".
- "gazta" (сир) - від французького "fromage".

4. Кастильська мова:

- "gaztelu" (замок) - від кастильського "castillo".
- "espejo" (дзеркало) - запозичене з кастильської "espejo".
- "unibertsitatea" (університет) - від кастильського "universidad".

Писемна традиція: У цей період баскська мова продовжувала використовуватися для письмових цілей, з'являлися нові літературні твори та письменницькі традиції.

Релігійні зміни: Християнство стало домінуючою релігією в регіоні, що також відобразилося у баскській мові через вплив християнської термінології та звичаїв.

Культурні відносини: Баски вступали в культурні відносини з сусідніми народами, що призводило до обміну культурними ідеями та традиціями.

Підтримка мови: Попри вплив інших мов та культур, баскська мова продовжувала розвиватися та зберігатися завдяки підтримці місцевих спільнот та культурних лідерів.

Цей період був важливим для формування баскської мови як символу культурної та етнічної ідентичності народу, а також для розвитку її літературної та писемної традиції.

- Відродження (XV-XVIII століття).

З появою друкарства та зростанням національної свідомості басків починається період відродження баскської мови. З'являються перші граматики та словники, а також літературні твори на баскській мові. Під час періоду Відродження (XV-XVIII століття) баскська мова відіграла важливу роль у зміцненні національної ідентичності та культурного відродження народу. Мені вдалося знайти декілька книжок з граматики та словник.

- "Linguae Vasconum Primitiae" (1545) - це перша граMATИКА баскської мови, написана Хуаном Лопесом де Мендізабалом. Вона містить опис граматики та лексики баскської мови того часу.

- "Eluscarratzen" (1571) - словник, складений Йонасом Сотілем, що містить басксько-латинські та латинсько-баскські слова.

- Модернізація та сучасність (XIX-XXI століття).

У XIX столітті баскська мова почала досвідчувати вплив модернізації та індустріалізації. Сьогодні баскська мова є офіційною мовою автономного регіону Країни Басків у Іспанії та набуває все більшого значення як символ культурної та лінгвістичної ідентичності. Під час періоду модернізації та сучасності (XIX-XXI століття) баскська мова зазнала як позитивних, так і викликів, пов'язаних із змінами в суспільстві та технологіях. Однак вона залишається важливим елементом культурної та лінгвістичної спадщини Країни Басків.

У XX столітті баскська мова отримала офіційний статус в Країні Басків як одна з офіційних мов разом із іспанською. Це дало їй правовий захист та збільшило підтримку для її збереження та розвитку. З'явилися нові навчальні заклади, де викладалася баскська мова, а також публікації літературних творів, есе та віршів на баскській мові. Це сприяло розширенню її використання та вдосконаленню літературного стилю. З появою масових засобів масової інформації та Інтернету баскська мова стала більш доступною для широкої аудиторії. Існують баскськомовні радіо- та телепрограми, веб-сайти та блоги, що дозволяють зберігати та поширювати мовну культуру. Баски активно виступають за збереження та підтримку своєї мови як символу національної ідентичності. Політичні рухи та організації працюють над захистом мовних прав басків та просуванням використання баскської мови в усіх сферах життя.

1.3 Лінгвістичні особливості баскської мови.

До лінгвістичних особливостей баскської мови я внесла: аналіз фонетики, граматики та лексики баскської мови порівняно з іншими мовами.

Баскська мова відрізняється від більшості інших мов світу своєю унікальною фонетикою, граматиною та лексикою. Ось деякі ключові особливості, які можна розглядати в аналізі порівняно з іншими мовами:

1. Фонетика:

- Баскська має багатий і складний систему фонем та звуків. Наприклад, вона має африкатні звуки, які досить рідкісні у європейських мовах.

- Фонетична система баскської мови включає в себе присутність великої кількості вокалів та специфічних консонантів, таких як /ts/, /tx/, /tz/, /s̺/, /s̻/, /ɲ/.

Порівняння з іспанською мовою: У баскській мові існує звук /x/, який відсутній в іспанській. Наприклад, слово "txakur" (собака) вимовляється з цим звуком. У іспанській, відповідне слово "perro" вимовляється звуком /r/.

Порівняння з французькою мовою: Баскська мова має багато голосних звуків, які відсутні у французькій. Наприклад, французька мова не має голосного /a/ як у слові "barkatu" (вибачити) у баскській мові.

2. Граматика:

- Баскська мова відома своєю аглютинативною граматиною, що означає, що слова можуть мати багато суфіксів та афіксів, що вказують на різні граматичні значення.

- Це може бути важливим фактором в аналізі порівняно з іншими мовами, оскільки баскська мова може мати відмінності в структурі речень, порівняно з тими, які звичайні для більшості європейських мов.

Порівняння з тюркськими мовами: Як аглютинативні мови, баскська та тюркські мови мають схожі граматичні особливості. Наприклад, в баскській мові слова можуть мати багато суфіксів та афіксів, що вказують на різні граматичні значення, що схоже на турецьку мову.

Порівняння з романськими мовами: У баскській мові існує ергативна конструкція, яка відмінює суб'єкт та об'єкт дії. Це відрізняється від типової номінативної конструкції у романських мовах, де суб'єкт дії відмінюється, а об'єкт - ні.

3. Лексика:

- Баскська мова має унікальну лексику, яка часто не має еквівалентів в інших мовах. Наприклад, деякі слова для опису пейзажу, культурних аспектів та традицій можуть бути унікальними для баскської мови.

- Також важливо враховувати вплив інших мов на баскську лексику. Наприклад, французькі та іспанські впливи можуть бути помітними в певних сферах лексики.

Порівняння з латинськими мовами: Баскська мова має кілька запозичень з латинських мов, особливо в галузях, таких як релігія, технології та архітектура. Наприклад, слово "eliza" (церква) має корінь у латинському "ecclesia".

Порівняння з германськими мовами: Існують слова, що мають спільне походження з германськими мовами, такими як англійська та німецька. Наприклад, слово "gizona" (чоловік) має спільний корінь з німецьким "Geselle" (юнак) та англійським "groom" (жених).

1.3. Вплив зовнішніх факторів на баскську мову.

Вплив зовнішніх факторів на розвиток баскської мови був значний протягом історії цього народу. Римське та готське вторгнення, а також вплив латинської та германської мов, відіграли важливу роль у формуванні лексики та граматики баскської мови. Деякі конкретні аспекти цього впливу:

1. Римське вторгнення:

- Взаємодія з римлянами принесла баскам нові концепти, технології та інституції, а також вплинула на їхню мову. Латинська мова стала джерелом багатьох запозичень у баскській лексиці, зокрема в області релігії, адміністрації та побуту.

2. Готське вторгнення:

- В другому столітті нашої ери готи вторглися на територію, де проживали баски. Взаємодія з готами також внесла свій внесок у баскську мову, особливо в галузі військової термінології та аспектів культури.

3. Латинська мова:

- Латинська мова стала основним джерелом запозичень для баскської мови, зокрема в області релігії, права, адміністрації та технологій. Багато слов'янських слів в баскській мові мають корінь у латинській.

4. Германські мови:

- Вплив германських мов, зокрема готської, також відбувся через вторгнення та контакти з германськими племенами. Це вплинуло на розвиток баскської мови в аспекті термінології та культурних звичаїв.

Римське та готське вторгнення мали значний вплив на розвиток баскської мови, як і на культуру та суспільство басків в цілому.

1. Римське вторгнення:

- Релігійна термінологія: запозичення багатьох релігійних термінів з латинської мови, таких як "eliza" (церква), "santua" (святий), "adiskide" (бог), свідчать про вплив християнства, яке поширилося в Іберійському півострові під час римського владарювання.

- Технологічна термінологія: запозичення технічних термінів, таких як "mineria" (шахта), "moneta" (монета), "villa" (садиба), що вказують на вплив римських технологій та архітектури на баскську культуру та мову.

2. Готське вторгнення:

- Військова термінологія: запозичення військових термінів та термінів, пов'язаних з організацією та адміністрацією, з готської мови. Наприклад, "guda" (битва), "erregina" (королева), "erregi" (король).

- Культурні терміни: запозичення культурних та соціальних термінів, які відображають аспекти готської культури та суспільства, таких як "artzain" (пастух), "jentil" (великан), "jauna" (лорд).

Ці приклади свідчать про те, як історичні події, такі як римське та готське вторгнення, вплинули на розвиток баскської мови, збагативши її лексичний запас та вплинувши на її граматичні особливості.

Висновки до 1 розділу

Отже, існує багато факторів, які вплинули на баскську мову. В першому розділі було досконало досліджено історію мови, склад мови басків та мови з якими вона має певні схожості. Окрему увагу було приділено лінгвістичним особливостям еускери.

РОЗДІЛ 2
ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ БАСКСЬКОЇ МОВИ

Історія писемності та літературної традиції в баскській мові є цікавою та багатогранною. Хоча баскська мова довгий час не мала офіційного статусу, баски відчували сильну потребу в збереженні своєї мови та культурної ідентичності через писемність та літературу.:

1. Середньовіччя:

В середньовіччі баскська мова зазнала певного розвитку як писемна мова, хоча цей процес був обмежений через відсутність широкого розповсюдження писемності в цей період. Ось кілька ключових моментів з історії писемності та літературної традиції басків у середньовіччі:

XII-XIV століття:

У цей період виникає перша писемна баскська література. Одним з ранніх відомих творів є "Gernikeako Foru Karta" (Карта свободи Герніка), яка датується 1238 роком. Цей документ відображає правову систему та привілеї басків, які були здобуті через Герніську хартію, що була ранньою формою статуту або конституції.

Іншим важливим текстом цього періоду є "Fuero de Lekeitio" (Статут Лекейто), який був написаний в 1236 році. Цей документ також регулював правовий статус басків, особливо мешканців міста Лекейто.

XVI століття:

У XVI столітті починається поява перших друкованих книг у баскській мові. Одним з перших видань є "Linguae Vasconum Primitiae" (Перші кроки басків), виданий у 1545 році Мануелем Лаураєтано. Ця книга містить збірку баскських віршів та пісень, а також граматичні правила баскської мови.

2. Відродження та романтизм:

Хосе Марія Ечегарай:

Хосе Марія Ечегарай (1808-1893) був одним з провідних письменників епохи романтизму в Іспанії. Він був автором багатьох творів, в яких активно використовував баскську мову та теми баскської культури. Його роман "El Pastor de Urdeña" (Пастух із Урденї) (1849) вважається одним з найважливіших творів баскської літератури XIX століття. "El Pastor de Urdeña" (Пастух із Урденї) - це роман, написаний Хосе Марією Ечегарайем (1808-1893), історичним романом, який став одним з найбільш важливих творів баскської літератури XIX століття. Роман був опублікований у 1849 році.

"El Pastor de Urdeña" розповідає історію одного баскського пастуха, який бореться за свою свободу та права в обстановці політичних, соціальних та економічних конфліктів. Твір вражає своєю глибокою емоційною та етичною силою, а також зображенням життя баскських сел і їхніх мешканців.

"El Pastor de Urdeña" став символом боротьби за волю та гідність баскського народу. Цей роман став культовим твором, що відобразив дух національного відродження та ідентичності. Ечегарай вдало вдало змалював характери та атмосферу баскського життя, а його роман став одним з основних текстів баскської літератури, що вплинув на наступні покоління письменників та читачів.

"Euskal-Erria":

У середині XIX століття Мануель Лоуїндо заснував перший баскський газетний журнал "Euskal-Erria" (Баскська країна) у 1856 році. Цей журнал став важливим форумом для розповсюдження баскської мови, культури та ідей національного відродження серед баскського народу.

"Euskal-Erria" був важливим джерелом інформації для баскських читачів, а також платформою для обговорення важливих політичних, соціальних та культурних питань, що стосувалися баскської спільноти. Журнал регулярно

публікував статті, рецензії, вірші, оповідання та інші літературні твори, які відображали інтереси та потреби баскського народу.

Крім того, "Euskal-Erria" виконував важливу функцію у підтримці та поширенні баскської мови серед населення. Видання цього журналу допомагало зміцнювати баскську ідентичність та сприяло формуванню національного самосвідомості серед басків.

Поезія та проза:

У XIX столітті також було виділено багато талановитих баскських поетів та прозаїків, які вносили вагомий внесок у розвиток літературної традиції. До цих авторів належать Хосе Хоакін Айгерагойена, Мануель Ллоренте та інші.

3. Модернізм та сучасність:

- Початок XX століття: Розвиток баскської літератури на фоні загальної модернізації суспільства. Широке визнання здобувають твори Хосе Марія Арріоли та Мігеля де Унамуну. У початку XX століття баскська література продовжила свій розвиток, відзначившись на фоні загальної модернізації суспільства та літературних течій того часу. Два видатних письменники, які здобули широке визнання, це Хосе Марія Арріола та Мігель де Унамуну.

Разом творчість Хосе Марії Арріоли та Мігеля де Унамуну відіграла важливу роль у розвитку баскської літератури в початковому періоді XX століття, вносячи свої власні унікальні внески у сучасну літературну сцену Іспанії та баскської культури загалом.

- Сучасність: Виникнення нових поколінь баскських письменників, які продовжують розвивати літературну традицію. Такі письменники, як Бернардо Атхагабал, Бернандо Атхагабал, та Кіко Ібарра, продовжують популяризувати баскську мову та культуру через свої твори. У сучасності баскська літературна

сцена продовжує розвиватися завдяки зусиллям нових поколінь письменників, які активно вносять свій внесок у літературну традицію та продовжують популяризувати баскську мову та культуру через свої твори. Ось декілька прикладів сучасних баскських письменників:

1. Бернардо Атхагабал (Bernardo Atxaga):

- Бернардо Атхагабал (насправді Хосе Ібарретхе Гарайсар) народився в 1951 році і є одним з найвідоміших сучасних баскських письменників. Він отримав широке визнання за свої романи та поетичні твори, перекладені багатьма мовами. Деякі з його відомих творів включають "Obabakoak" (1988) та "Zeru horiek" (2016).

2. Кіко Ібарра (Kiko Ibarra):

- Кіко Ібарра є письменником і сценаристом, який активно працює в баскській літературі та кіноіндустрії. Він відомий своїми романами, оповіданнями та сценаріями, які змальовують життя та культуру баскського народу з сучасної перспективи.

3. Бернардо Атхагабал (Bernardo Atxaga):

- Іншим відомим письменником є Бернардо Атхагабал, який також активно допомагає у популяризації баскської літератури за межами Баскії. Його твори, як "Zazpi etxe Frantzian" (Сім будинків у Франції) та "Gizona bere bakardadean" (Чоловік у своїй самотності), отримали велику увагу та визнання.

Ці письменники продовжують традицію баскської літератури, вносячи свій власний внесок у сучасний літературний діалог та сприяючи збереженню та розвитку баскської мови та культури. Їхні твори допомагають зберегти багатство та різноманіття баскської літературної спадщини для майбутніх поколінь.

Французька та Іспанська імперії: Під час епохи розквіту французької та іспанської імперій баски знову зазнали впливу інших мов. Але навіть у цей період баскська мова зберігала свою ідентичність та унікальність.

Під час епохи розквіту французької та іспанської імперій, баскська мова дійсно зазнавала впливу інших мов, переважно французької та іспанської:

1. Мовна асиміляція в адміністративних структурах:

- Уряди французької та іспанської імперій часто примушували басків використовувати французьку та іспанську мови в адміністративних процесах, що призводило до асиміляції мовного спадку. У баскських територіях іспанською стали використовуватися в офіційних документах, а французька в Піренеях.

2. Освіта та шкільна система:

- В школах, що підпорядковувалися імперіям, баскська мова часто була замінена на іспанську або французьку як мова навчання. Це призвело до того, що деякі молоді баски перестали володіти рідною мовою на високому рівні.

3. Культурний вплив та асиміляція:

- Відбувалося використання французької та іспанської культурної моделі, що впливало на традиції, звичаї та менталітет басків. Це спричинило процес асиміляції та змішування культурних особливостей.

4. Зміни в лексиці та граматиці:

- Вплив іспанської та французької мов призвів до взаємодії між баскською та цими мовами, що відобразалося у виникненні нових слів, фраз та синтаксичних конструкцій у баскській мові.

Висновок до 2 розділу

Отже, розвиток баскської мови та літературної традиції був важливим для збереження культурної ідентичності басків та сприяв формуванню національного самосвідомості. Поява перших друкованих книг та газет на баскській мові сприяла поширенню інформації та зміцненню баскської ідентичності

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ БАСКСЬКОЇ МОВИ

Баскська мова, відома також як єускара, має декілька унікальних особливостей, які відрізняють її від більшості інших мов світу.

1. Ізольованість: Баскська мова належить до ізольованих мовних родин, що означає, що вона не класифікується в жодну іншу відому мовну групу. Це робить баскську мову унікальною і важливою для досліджень лінгвістики. До цього часу не було виявлено жодних близьких родичів баскської мови, і вона продовжує залишатися єдиним представником праєвропейської мовної групи, яка існувала до приходу індоевропейських мов.

2. **Ергативна мовна структура:** Баскська має ергативну мовну структуру, що означає, що синтаксична функція підмета та об'єкта може залежати від типу дієслова. Це відрізняється від більшості інших європейських мов, які мають номінативну або аккузативну структуру. Основні риси ергативної мовної структури баскської мови:

1. **Ергативні афікси:** У баскській мові існують спеціальні афікси, які вказують на те, що підмет виступає як агент дії. Ці афікси використовуються у дієсловах у певних часових та модальних формах.
  2. **Абсолютні форми:** Об'єкт дії, як правило, вживається у формі, яка нагадує номінативний відмінок у мовах з номінативно-аккузативною структурою. Ці форми відомі як "абсолютні" та використовуються, коли об'єкт виражений як прямий об'єкт.
  3. **Нульовий ергатив:** У деяких випадках ергатив може бути відсутнім, особливо у виразах, де контекст чи інші мовні елементи дозволяють однозначно визначити, хто виконує дію.
3. **Аглютинація:** Баскська мова використовує аглютинаційну систему утворення слів, де префікси, суфікси та інші афікси додаються до кореня слова для вираження граматичних чи семантичних значень. Це робить баскську мову досить гнучкою у виразі різних концепцій.

Префікси та суфікси: У баскській мові розповсюджена практика використання префіксів та суфіксів для зміни значення слів. Наприклад, при додаванні суфіксу до дієслова можна виражати різні часи, способи та особи.

1. **Суфіксальна аглютинація:** У баскській мові дуже поширена аглютинація за допомогою суфіксів, що додаються до основи слова для

вираження різних граматичних категорій, таких як число, відмінок, час тощо.

2. **Гнучкість морфем:** Морфеми в баскській мові можуть мати декілька значень та виконувати різні граматичні функції залежно від контексту. Це робить мову досить гнучкою та експресивною.
3. **Деривація слів:** Через аглютинаційну систему баскська мова має багатий апарат для деривації слів, тобто утворення нових слів шляхом додавання до них морфем чи афіксів.

4. **Білінгвізм і вплив інших мов:** Баскський народ має високий рівень білінгвізму, оскільки більшість басків також володіють іспанською або французькою мовами. Це може впливати на лексикон та граматику баскської мови через запозичення та взаємовплив з іншими мовами.

5. **Відсутність роду та відмінювання іменників:** Баскська мова не має системи роду для іменників, що відрізняється від багатьох інших мов. Також відсутнє відмінювання іменників за числами, що робить граматику більш простою у порівнянні з багатьма іншими європейськими мовами.

6. **Велика кількість фонем і звуків:** Баскська мова має велику кількість фонем та звуків, включаючи складні приголосні звуки та глухі приголосні.

Ці особливості роблять баскську мову унікальною і цікавою для дослідження в рамках лінгвістики та культурології. Саме через це я захотіла дослідити чи стане баскська мова такою ж популярною у світі, як іспанська, англійська тощо.

3.1 Вплив на сучасну лінгвістику баскської мови.

У сучасному світі баскська мова і далі виступає як важливий символ національної та культурної ідентичності басків. Хоча її вплив на рівні широкого використання може бути обмеженим, вивчення та підтримка цієї мови мають велике значення для збереження культурної різноманітності регіону. Ось кілька аспектів, які демонструють важливість баскської мови в сучасному світі:

1. Мовна культура та самосвідомість: баскська мова є ключовим елементом культурної спадщини регіону та важливим фактором формування самосвідомості баскського народу. Її збереження і вивчення сприяють утвердженню баскської ідентичності.

2. Мовна освіта: розвиток програм з вивчення баскської мови у школах та вишах сприяє збереженню мови серед молодого покоління. Це допомагає створити позитивне ставлення до мови та підтримувати мовну культуру.

3. Мовна політика: впровадження мовних політик, спрямованих на захист та підтримку баскської мови, може включати створення мовних програм, фінансування мовних проєктів та заходи з підтримки мовної рівності.

4. Медіа та культурна промоція: підтримка мовної культури через медіа, культурні заходи, фестивалі та інші події сприяє популяризації баскської мови серед широкої громадськості та сприяє її збереженню.

Прикладом може бути ініціатива з вивчення баскської мови серед молоді, проведення мовних курсів та літературних заходів, підтримка мовних громадських організацій та видання літературних творів на баскській мові. Всі ці заходи сприяють збереженню та розвитку баскської мови як важливого елемента культурного та мовного розмаїття регіону.

На завершення, я вирішила порівняти статистики у світі по кількості людей, які володіють мовою басків. Станом на 2010 рік на еускері говорили 750 тисяч чоловік. Станом на 2024 рік – 900 тисяч людей. Отже, кількості росте. Звичайно, коли говоримо за мову, то статистика буде рости повільно, тому що почати володіти мовою – це велика кількість часу, старань та інвестицій.

Висновок до 3 розділу

Баскська мова є унікальною для дослідження, тому що вона не входить до жодної мовної групи та в її структурі є відсутність роду та відмінювання іменників. Та використання аглютинаційної системи утворення слів робить баскську мову дуже гнучкою та експресивною.

ВИСНОВОК

В курсовій роботі було проведено ретельний аналіз над історією, еволюцією та особливостями баскської мовами. Це дозволило краще зрозуміти унікальність та важливість мови басків. Історія мови дозволила краще зрозуміти її зміни на протязі часу. Також, який вплив вона має на сучасну лінгвістику.

Перший розділ розглядає походження баскської мови, досліджується гіпотеза щодо її походження з доіндоєвропейських мов та інші теорії. Крім того, аналізуються ключові моменти в історії баскської мови, такі як археологічні свідчення, міграційні гіпотези та інші аспекти, які вплинули на формування цієї мови.

У другому розділі описуються етапи еволюції баскської мови, подаючи детальний аналіз різних періодів її розвитку від давнини до сучасності. Це допомагає зрозуміти, яким чином баскська мова змінювалася та вдосконалювалася протягом віків.

У третьому розділі досліджено особливості баскської мови, такі як її ізольованість, ергативна мовна структура, аглютинація та вплив білінгвізму на лексикон та граматику. Також аналізується вплив баскської мови на сучасну лінгвістику, включаючи її роль у збереженні культурної та мовної спадщини.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. • Agirre, Eneko, et al. (1992): XUXEN: A spelling checker/corrector for Basque based on two-level morphology.
2. • Gavel, Henri (1921): *Eléments de phonétique basque* (= *Revista Internacional de los Estudios Vascos* = *Revue Internationale des Etudes Basques* 12, Paris. (Study of the dialects.)
3. • Hualde, José Ignacio (1991): *Basque phonology*, Taylor & Francis, ISBN 978-0-415-05655-7.
4. Lakarra Andrinua, Joseba A.; Hualde, José Ignacio (eds.) (2006): *Studies in Basque and historical linguistics in memory of R. L. Trask — R. L. Trasken oroitzapenetan ikerketak euskalaritzaz eta hizkuntzalaritza historikoaz*, (= *Anuario del Seminario de Filología Vasca Julio de Urquijo: International journal of Basque linguistics and philology* Vol. 40, No. 1-2), San Sebastián.
5. Morvan, Michel (1996). *Les origines linguistiques du basque*. Bordeaux.

6. Trask, R.L. (1996). History of Basque. New York/London: Routledge, ISBN 0-415-13116-2.
7. Trask, R.L. † (edited by Max W. Wheeler) (2008). Etymological Dictionary of Basque, University of Sussex (unfinished). Also «Some Important Basque Words (And a Bit of Culture)»
8. <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-tra-40729382>
9. Joxe Azurmendi: Die Bedeutung der Sprache in Renaissance und Reformation und die Entstehung der baskischen Literatur im religiösen und politischen Konfliktgebiet zwischen Spanien und Frankreich.
10. Wolfgang W. Moelleken, Peter J. Weber (Hrsg.) (1997). Neue Forschungsarbeiten zur Kontaktlinguistik. Dümmler.
11. Hualde, J. I., and Ortiz de Urbina, J. (eds.). (2003). A Grammar of Basque. Mouton de Gruyter: Berlin.
12. <https://www.mondragon.edu/es/web/biblioteka/traductores>
13. <https://servicios.elpais.com/diccionarios/>
14. <https://epub.com.ua/authors/bernardo-achaga/>
15. <https://myvic.com.ua/euskara-mova-narodu-baskiv/>
16. https://www.wikiwand.com/uk/Баскська_мова
17. <http://chumova.com/баскська-мова-еускара-найбільш-загадкова-мова-європи.html>
18. Баскські прислів'я та приказки. (1989) (серія: «Мудрість народна», збірник 48), К.: Дніпро.
19. Литвинов, В. Д. (2008). Довідник з граматики латинської мови. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія».
20. Latin Dictionary and Grammar Aid.
21. Ethnologue: Latin. A language of Vatican State.

22. Bourbelo, V. B. (2015). Histoire de la langue française: la communication et les lettres au Moyen age: Manuel pour le travail individuel. K. : Universite de Kyiv.